

La Femosa març - abril de 2014
Número 269 P.V.P. 3€
Revista d'opinió i informació local. ARTESA DE LLEIDA

CARNAVAL 2014

TRICENTENARI 1714-2014

ANIR I AVUI

Vistes del Raval de la senyora Victòria des del sud als anys seixanta del segle XX i a l'actualitat (Fotos: Arxiu de l'A. C. La Femosa i Isidre Drudis).

Edita

Agrupació Cultural la Femosa
Carrer dels Gallart, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
Telèfon: 973 167809
 E-mail: lafemosa@artessalleida.cat

Coordinació i maquetació

Josep Gallart Fernández
 Lluís Gil Fontanet

Col.laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
 Cèlia Argilès Andrés
 Albert Batiste Bonet
 Miquel Carrera Castellví
 Adolf Costafreda Castillo
 Isidre Drudis Bellmunt
 Josep Mª Esteve Muñoz
 Felip Gallart Fernández
 Josep Gallart Fernández
 Lluís Gil Fontanet
 Miquel A. Navarro Solé
 Ramon Serra Batlle
 Elisenda Serrano i Munné
 Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Arxiu Fotogràfic de La Femosa
 Josep Mª Esteve Muñoz
 Isidre Drudis Bellmunt
 M. A. Florensa Bertran
 Josep Gallart Fernández

Correccions

Eulàlia Solà Miró

Impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa 2ª època
 Número 269,
 març - abril de 2014
 DL L 264-1981
 ISSN: 2339-7365
 P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de *La Femosa* reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

SUMARI

D'ahir i avui	2
El reportatge: Vistes panoràmiques d'Artesa	4
Pòrtic:	5
Actualitat artesenca	6
Acte del Tricentenari.....	10
Setmana Cultural.....	13
Associació esportiva <i>Superbé</i>	17
Coses del Terme	19
<i>Domus domini</i>	20
Quan florien les moreres	21
Caca de gos	23
Recordant el Felip... ..	24
Un final feliç! Ei! Esperem!	26
Desiguatats sòlides per una societat líquida	27
Mots encreuats	32
Entreteniments	33
Ho hem llegit a.....	34
Telèfons i horaris d'interès	35
Enigma... ..	35
Imatges d'actualitat.....	36

Amb el suport de:

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Diputació de Lleida

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

EL REPORTATGE

Vistes panoràmiques dels sectors est i sud d'Artesa des del campanar

Fotos: Josep Mª Esteve

PÒRTIC

Dos anys i mig lluitant contra la malaltia. El 25 d'abril de 2014, *Tito* Vilanova moria a l'edat de 45 anys víctima d'un tumor a la glàndula paròtide diagnosticat el 2011. Feia poc més de vuit mesos que el vestidor del Barça i tot el barcelonisme havia rebut la notícia del càncer de fetge d'Eric Abidal, quan el 22 de novembre de 2011 queia una segona notícia damunt

perdut en el millor moment de la seva vida, quan encara podia oferir moltes coses al seu club i al món de l'esport. En una època en què tot i tothom són qüestionats, la premsa i els aficionats del món del futbol, no importa el color, han estat unànimes i s'han desfet en elogis: era un home discret, educat, treballador infatigable, eficaç, noble, lluitador fins al darrer alè. El Barça de Guardiola i de Tito es van menjar el món i bona part d'un país que només havia patit que derrotes, tant a la política com a l'esport, es va sentir important de vèncer amb un estil admirat i respectat a tot el planeta. "Ara tot és buidor" va dir el de Santpedor. Si el Barça és més que un club, Tito Vilanova ha estat més que un entrenador. Descansa en pau Tito i que aquesta buidor a poc a poc sigui endolcida pel gratíssim record que ens deixes. I gràcies per tot.

de l'equip que llavors liderava Pep Guardiola: Tito Vilanova s'havia de sotmetre a una operació de més de 10 hores. El segon entrenador tenia un tumor a la glàndula paròtide. La intervenció va ser satisfactòria i *Tito* va poder retornar a l'equip i progressivament a la banqueta del primer equip del Barça.

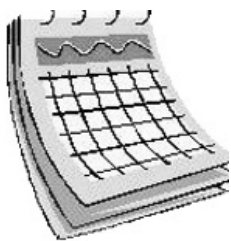
Van passar els mesos, Guardiola va marxar i *Tito* va ser escollit primer entrenador del club per a la temporada 2012-2013. El 19 de desembre, però, el president Sandro Rosell comunicava que *Tito* havia recaigut de la malaltia: el tumor s'havia estès i havia de tornar a ser ingressat i fer tractament, Jordi Roure el suplía com a entrenador. El 2 d'abril *Tito* es reintegrava plenament a la banqueta i encara va poder participar en el tram final d'una temporada que el Barça aconseguia guanyar una lliga històrica, amb 100 punts. Aquest èxit i el seu caràcter guanyador el van fer seguir. El 19 de juliol de 2013 la greu situació de la salut el van obligar a deixar la banqueta i donar el relleu a Gerardo Martino. Vilanova deixava el club de la seva vida amb el qual havia signat el capítol més important de la història del club i un dels més brillants, sinó el més brillant, del futbol mundial, amb 15 títols com a membre del cos tècnic i un futbol captivador. "Se que aquest partit el jugo sol" va dir Tito quan s'acomiaava. Malauradament Tito ha perdut aquest partit i l'ha

Tito amb la samarreta de la UE Lleida

Tito Vilanova i Eric Abidal amb la copa de la Lliga 2012-2013

ACTUALITAT

Cèlia Argilés

ARTESENCA

Fotos: Arxiu la Femosa, J. Mª Esteve, M. À. Florensa i J. Gallart

CONSTRUCCIÓ D'UN PAS ELEVAT

Al carrer de Sant Ramon, davant de l'entrada de l'Escola Els Til·lers, l'Ajuntament d'Artesa de Lleida ha construït un pas elevat de vianants en tota l'amplada del carrer, per reduir la velocitat dels vehicles que passen per aquest vial tant transitat del nostre poble, com a mesura de seguretat per a l'accés dels nens i nenes a l'escola.

PARADA DE LLIBRES EN CATALÀ

Com és ja tradicional, l'Agrupació Cultural La Femosa, un any més, va instal·lar una parada de llibres en català per commemorar la diada de Sant Jordi. En aquesta ocasió es va instal·lar a la plaça Major. Durant el matí, i mentre el temps ho va permetre, es va celebrar una ballada sardanes.

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE DE LA PISTA COBERTA

El diumenge 6 d'abril, l'Ajuntament va convocar a d'1 del migdia a tot el poble a la presentació del projecte de "L'espai poliesportiu cobert" a càrrec de l'arquitecte Josep M. Burgués membre del despatx d'arquitectes BR29, el qual actualment fa les funcions d'arquitecte municipal del nostre poble. La presentació es va dividir en tres parts. Una primera a càrrec del regidor Josep Giribet, on es van explicar els antecedents del projecte i el finançament del qual disposarà l'actual. La segona part va anar a càrrec de l'arquitecte Josep M. Burgués, que va realitzar les corresponents explicacions tècniques, i una última part de torn de preguntes dels assistents. A l'acte hi va assistir una cinquantena de veïns i veïnes i es va allargar fins passades les dues del migdia.

CANTATA DE FLORINDA, LA VACA PALLASA

El passat dia 5 d'abril, la zona 4 de l'Associació Catalana d'Escoles de Música i Dansa (ACEM), corresponent a la demarcació de Lleida, va organitzar, a Les Borges Blanques, una cantata infantil amb la participació de més de 15 escoles i aules de música de diferents pobles de les nostres terres (des d'Artesa a Llavorsí, passant per Lleida o Pallars).

La cantata va agrupar més de 450 nens i nenes d'entre 4 i 10 anys. En el cas de l'Escola de música municipal d'Artesa hi van participar els membres de la Coral de vailets, de 6 i 7 anys.

El dia va començar ben aviat, ja que les 10 del matí era l'hora de trobada per començar els últims preparatius abans de la posada en escena de la cantata. Els pares, mentrestant, vam haver d'esperar-nos unes quantes hores ja que, degut al gran nombre d'alumnes, i per poder encabir tot el públic, es va portar a terme dues representacions, i als pares d'Artesa ens va tocar a la segona cantata a la 1 del migdia. El pavelló de l'Oli de Les Borges Blanques va quedar petit!!

La cantata "FLORINDA, la vaca pallassa", escollida per a l'edició d'aquest any, és un conte escrit i narrat per l'artista Manel Justícia, que mitjançant il·lustracions fetes pel mateix autor i amb cançons inèdites creades especialment per a l'ocasió, expliquen la història màgica d'una vaca somniadora que intenta captivar els nens i nenes. El conte reivindica la importància de l'esforç i la voluntat per aconseguir els nostres propòsits. En el conte, la vaca Florinda, decideix seguir el seu somni de ser pallassa i deixa la seva vida a la granja per unir-se a un circ ambulat.

No cal dir que la cantata va ser un èxit total, i això que no és gens fàcil coordinar les veus de 450 nens i nenes que no havien assajat cap vegada tots junts abans.

A l'acte hi van assistir convidats, els representants dels diferents ajuntaments als quals pertanyen les escoles de música que actuaven, però es trobà a faltar algun membre de l'equip de govern del nostre ajuntament.

El nens i nenes de la coral Vailets

CINEMA MARÇ-ABRIL

2 de març	El Hobbit, la desolación de Smaug
9 de març	Blue Jasmine
16 de març	Frozen, el reino de hielo
23 de març	La gran revancha
29 de març	3 bodas de más
4 d'abril	Mandela, del mito al hombre
6 d'abril	Síndrome Cacareco
13 d'abril	Al encuentro de Mr. Banks
18 d'abril	Vaya pavos
20 d'abril	La vida secreta de Walter Mitty
27 d'abril	La ladrona de libros

CARNAVAL 2014

El dissabte 8 de març, organitzat per l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, es va celebrar la FESTA DEL CARNESTOLTES. La festa va començar a les 5 de la tarda amb la concentració de totes les persones disfressades a la Pista Poliesportiva, i mentre anava arribant tota la gent disfressada es va poder berenar coca i xocolata.

A les 6 de la tarda es va iniciar la RUA DEL CARNAVAL pels carrers del poble, fent una breu parada a la plaça de les Albízieis. A l'arribar a la Sala de la Llar del Poble, es va llegir el pregó del REI CARNESTOLTES i a continuació un grup d'animació infantil va amenitzar el vespre. A la mitja part es van lliurar els premis a les disfresses guanyadores i es van repartir entrepans variats a totes les persones que anaven disfressades. La festa va continuar fins a la mitja nit.

REPRESENTACIONS TEATRALS

Durant aquests mesos els espectacles teatrals que s'han dut a terme al Teatre Municipal han estat els següents:

El dia 30 de març, es va posar en escena "Tu digues que l'estimes" a càrrec de la companyia APUNTA TEATRE (Teatre Gaudí Barcelona).

El dia 12 d'abril es va representar l'obra "Els nens del cor" a càrrec de la companyia SOM ELS QUE SOM de Bell-lloc d'Urgell.

Representació d'*Els nens del cor*

RECITAL A LA LLAR DE JUBILATS

El passat 20 d'abril, diumenge de Pasqua, es va celebrar a la Llar de Jubilats un recital a càrrec del cantautor d'Artesa de Lleida Jordi Oró. El recital va començar a les 6 de la tarda i va tenir una gran concurrència de públic. Al concert s'hi va incorporar el veí del poble Ramon Badia, de cal Moreno. A l'acabar l'actuació, tots els assistents, van poder fer una degustació de mones de pasqua.

EXCURSIÓ A AINSA

Emmarcada en les activitats que duu a terme la Llar de Jubilats, el passat 21 d'abril la junta va organitzar una excursió a la població de l'Aïnsa.

Aïnsa és un poble situat a l'Alt Pirineu a la província d'Osca. Hi destaquen diferents construccions d'origen romànic, com ara les restes del castell (segles XI -

XVII) i l'església parroquial de Santa Maria també d'origen romànic.

A la sortida s'hi van apuntar més de 40 persones.

Castell d'Aïnsa

Església de Santa Maria

COMMEMORACIÓ DEL TRICENTENARI (1714-2014)

Josep Mª Esteve

Fotos: Arxiu la Femosa i
J. Mª Esteve

Emmarcat en els actes de recordança que s'estan duent a terme arreu del nostre país, el passat dia 29 de març, l'Agrupació Cultural La Femosa, el Grup de Recerques Terres de Ponent, el Centre d'Estudis Comarcals del Segria i l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, amb la col.laboració de l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida, es va celebrar un acte commemoratiu dels fets ocorreguts en les nostres terres durant la Guerra de Successió a principis del segle XVIII.

L'acte es va iniciar a les 7 de la tarda amb una concentració davant el Teatre Municipal de la Llar del Poble. A continuació, i després d'uns breus parlaments a càrrec d'en Josep Gallart, coordinador de l'agrupació cultural La Femosa, i d'en Miquel Torres, president del Grup de Recerques Terres de Ponent, es va iniciar la primera conferència a càrrec

Conferència de Josep Pujol

Presentació de l'acte de Miquel Torres, president del GRTP

de Josep Pujol i Ballesté sobre "Història dels catalans al parlament anglès", realitzant una exposició acurada de tots els fets i actes que van desembocar en la pèrdua dels drets i les llibertats del nostre país. La segona xerrada va anar a càrrec de l'historiador del Centre d'Estudis de Les Garrigues Isidre Pinyol, que ens va detallar les poques notes històriques que tenim, o bé s'han trobat fins al moment, dels fets ocorreguts en els pobles de les comarques del Segrià i de Les Garrigues.

Conferència d'Isidre Piñol

Asistents a l'acte

Representació d'un debat imaginari entre els pretendents al tron

El debat va acabar amb una encaixada de mans

Tot seguit es va realitzar, a càrrec del Grup de Recerques Terres de Ponent, un debat imaginari entre els dos pretendents al tron castellà, en Carles d'Àustria i el futur Felip V.

Un cop finalitzada la representació es va efectuar

Cercavila amb el Griu i el Grup Quartana

una cercavila pel poble musical amenitzada pel Grup Quartana, de música d'arrels, amb la participació del Griu, fins a la Plaça de l'església.

Signatura de la senyera per part dels assistents

Allí es va procedir a la lectura per part de l'escriptor artesenc Felip Gallart, que també n'és l'autor, del text anomenat "Quan florien les moreres", amb l'acompanyament musical del Grup Quartana, el qual podeu llegir a les pàgines d'aquesta revista. A continuació es va realitzar una ofrena floral en record de les víctimes de la guerra i per la pèrdua de les Institucions Catalanes, i es va procedir als parlaments institucionals per part d'en Miquel Torres en representació del Grup de Recerques Terres de Ponent, de la Cèlia Argilés en nom de l'Agrupació Cultural La Femosa, del membre de la Diputació de Lleida n'Antoni Fo i de l'alcalde d'Artesa, en Pere Puigròs.

Un cop finalitzats aquests, es va cantar el nostre himne nacional, Els Segadors, mentre la Senyera era hissada en el pal instal·lat per a tal fi. Per finalitzar els actes commemoratius d'aquest

Lectura del text *Quan florien les moreres* per part de Felip Gallart

Actuació del Grup Quartana

Tricentenari en el nostre poble, hi va haver una encesa de lluïment del Griu amb els seus acompanyants. La cloenda musical de l'acte va anar a càrrec del Grup Quartana amb música d'arrels.

Parlament d'A. Fo, en representació de la Diputació de Lleida

Parlament de Miquel Torres, president del GRTP

Parlament de Pere Puiggròs, alcalde d'Artesa

Parlament de Celia Argilés de l'A.C. La Femosa

Encesa de lluïment del Griu

SETMANA CULTURAL 2014

Josep Mª Esteve

Fotos: Arxiu la Femosa, M. À. Florensa i J. Mª Esteve

Del 29 de març al 6 d'abril, organitzada per l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, es va celebrar la Setmana Cultural 2014, en la qual es van dur a terme els actes següents:

Dissabte dia 29 de març

A les 5 de la tarda. Projectió de la pel·lícula TRES BODAS DE MÁS.

Diumenge dia 30 de març

A les 9 del matí. Bicicletada i caminada popular fins a la Fonteta de Grealó a càrrec de l'associació esportiva SUPERBÉ. A l'arribada de la Fonteta hi va haver esmorzar per a tots els participants. A les 7 de la tarda.- Representació de l'obra de teatre TU DIGUES QUE L'ESTIMES a càrrec de la companyia Apunta Teatre (Teatre Gaudí Barcelona).

Caminada i bicicletada popular a la Fonteta de Grealó

Dilluns dia 31 de març

A les 6 de la tarda.- Taller de cuina per als nens i nenes de 4 a 12 anys a càrrec de Júlia Amorós, de l'Escola d'Hostaleria de Lleida, al primer pis de la Llar de jubilats.

Dimarts dia 1 d'abril

A les 6 de la tarda.- Taller de titelles per als nens i nenes d'educació infantil fins a primària a càrrec de Marta Pueyo, al primer pis de la Llar de jubilats. A 2/4 de 10 de la nit.- Xerrada sobre KUMON, un nou mètode japonès per potenciar diferents habilitats com ara la memòria, el càlcul mental,... a càrrec de Joan Tomàs, a la sala de plens de l'ajuntament.

Taller de cuina

Taller de titelles

Taller de rebosteria

Dimecres dia 2 d'abril

Durant tot el dia visita dels alumnes de l'escola Els Til·lers al Museu arqueològic, a l'ermita de Sant Ramon i les exposicions de Titelles, Metafotos i la de Cartells de teatre.

Concurs de rebosteria

Guanyadores del concurs de rebosteria

A les 5 de la tarda.- Berenar saludable per a tots els nens i nenes, al menjador de l'escola Els Til·lers.

A 2/4 de 6 de la tarda.- "L'hora del conte" a càrrec de Moisès Selfa, professor i coordinador de la Facultat de ciències de l'Educació de Lleida, al gimnàs de l'escola Els Til·lers.

A les 7 de la tarda.- Xerrada col·loqui sobre "Les preferents" a càrrec de Celestí Pol Vilagrasa, advocat, gestor i expert en el tema, a la Llar de jubilats.

Dijous dia 3 d'abril

A 2/4 de 6 de la tarda.- Monòlegs i poemes a càrrec del sr. Albert Llorenç, a la Llar de jubilats.
A les 6 de la tarda.- Taller de rebosteria artística a càrrec de Chony Garcia per a tots els nens de P5 a 6è de Primària. Inicialment estava previst realitzar-lo a l'allotjament dels temporers, però a darrera hora es va canviar pel primer pis de la Llar de jubilats.
A les 8 de la tarda.- Estava prevista una classe d'aeròbic a l'aire lliure a càrrec del gimnàs Artesa Gym i amenitzada per Tete Productions, però degut al mal temps es va haver de suspendre.
A les 9 de la nit.- Xerrada sobre "Alliberament i Esperança" a càrrec del sr. Ramon Prats, vicari general del Bisbat de Lleida, a la sala de plens de l'Ajuntament.

Divendres dia 4 d'abril

A 2/4 de 5 de la tarda.- Taller d'higiene dental a càrrec de la clínica Dc. R. Perera, a l'Escola Els Til·lers.

De 5 a 6 de la tarda.- II Concurs de rebosteria, a la plaça Albízie.

A les 6 de la tarda.- Tast per part del jurat i elecció dels guanyadors.

A 2/4 de 7 de la tarda.- Entrega de premis i diplomes, i degustació pels assistents dels postres presentats.

A les 9 de la nit.- Xerrada sobre la "Dieta del punts" a càrrec d'Ester Farré, agent de salut per Fundadeps i monitora d'Entulinea, a la sala de plens de l'Ajuntament.

Dissabte dia 5 d'abril

Durant tot el dia es va poder visitar el Mercat Medieval del segle XV al casc antic del poble.

Mercat medieval

Mercat medieval

Ballada de sardanes

Entre 2/4 de 12 del matí i 2/4 de 2 del migdia, i entre les 5 i les 8 de la tarda, es podrà visitar el Museu Arqueològic municipal.

A les 10 del matí.- Obertura del Mercat medieval, a la Vileta.

De les 11 del matí a 2/4 d'1 del migdia.- Taller de papiroflèxia a càrrec d'Àlex Fernández i Belen Farré, al primer pis de la Llar de jubilats.

De les 11 del matí a 2/4 d'1 del migdia.-Taller de pintura de cara, a la travessera Fossar Vell.

De les 12 a 2/4 de 2 del migdia.- Exhibició de punta de coixí a càrrec de les puntaires del poble, al darrera de l'església.

A la 1 del migdia.- Exhibició del grup de percussió de l'Escola Municipal de Música d'Artesa, dirigit per en Joan Cassola, a la Plaça Major.

A les 2 del migdia.- Dinar medieval a la sala del Teatre municipal.

A 2/4 de 5 de la tarda.- Ballada de sardanes a càrrec de l'Agrupació sardanista d'Artesa de Lleida, a la Plaça Major.

A les 6 de la tarda.- Xocolatada amb la col·laboració de l'Associació de Dones, a la plaça de l'Església.

A les 7 de la tarda.- Concert a càrrec del cantautor lleidatà Antoni Mor amb el concert "SERRATEJANT", on ret homenatge a Joan Manuel Serrat. El concert fou presentat per la poetessa i contacontes Maria Pijuan Llordats.

A 2/4 de 9 del vespres.- Cloenda del Mercat Medieval amb l'actuació del Griu a la plaça Major.

A 2/4 de 12 de la nit.- Actuació de DJ Qualiti (David Queralt Miró), a la sala del Teatre Municipal.

Diumenge dia 6 d'abril

A 2/4 d'11 del matí.- I Desfilada de mascotes i visita a la Protectora Municipal, a les instal·lacions de la Protectora. Hi va haver repartiment d'obsequis per a

totes les mascotes, que consistia en un dispositiu que guarda les bosses de plàstic perquè el propietaris d'animals es recordessin de plegar els excrements quan defequen pels carrers del poble. A 2/4 de 6 de la tarda. Sessió de MÀGIA f

amiliar a càrrec del Mag Reivax, a la sala del Teatre municipal.

A les 7 de la tarda.- Projecció de la pel·lícula A SINDROME CACARECO, amb la presència del protagonista, en Tonet Ramírez.

Actuació del Griu i acompanyants

Dinar medieval

Actuació del mag Reivax

ASSOCIACIÓ ESPORTIVA SUPERBÉ D'ARTESA DE LLEIDA

Josep Mª Esteve

El proper mes de juny farà dos anys que em vaig unir a un quartet de ciclistes (en Josep, en Ramon, en Sergi i en Gerard). La cosa em va agradar força, tot i que el primer dia vaig patir moltíssim i a l'endemà estava tot baldat. Però la bicicleta enganxa, i em va permetre descobrir tot un món nou que tenia davant del nas i que, per estar tan a prop, no m'hi havia fixat pas. Vaig descobrir Matxerri, Mas de Melons, els patamolls de Montoliu, el pantà d'Utxesa, l'estany d'Ivars d'Urgell, les serres de Castelldans, la vall del riu Set, la vall de la Sisquella, Els Bessons o Els Marquesos per citar-ne només uns quants ja que si no, no acabaria mai. Cada sortida té un racó especial.

I és que Artesa està situada en un punt excepcionalment bonic, envoltat de regadiu per un costat i de secà per l'altre on la velocitat en què vivim avui en dia no ens permet gaudir-ne. Els dies van anar passant i el grup es va anar fent cada cop més gran amb la incorporació d'en Josep Manel, d'en Jaume Ramon, d'en Rafa, d'en Miquel i de l'Elies.

A l'anar creixent el grup, vam pensar, per què no el fem encara més gran? I així va sorgir la idea de formar una associació esportiva que intentés integrar com més gent millor del nostre poble que tingui ganes de practicar esport en companyia. Aquesta idea/il·lusió es va concretar el passat mes de març, quan va néixer oficialment l'ASSOCIACIÓ ESPORTIVA SUPERBÉ ARTESA DE LLEIDA. Bé, manca que els organismes oficials s'afanyin en l'aprovació de tota la documentació. Ja se sap com van les coses a palau...

L'Associació SUPERBÉ neix amb la intenció de ser un punt de trobada entre tots aquells que volen

practicar un esport, ja sigui a peu o en bicicleta, caminant o corrent, pel pla, el secà o per la muntanya, de dia o de nit, ja siguin petits o grans, joves o vells. Com a acte inaugural de l'associació, el passat dia 30 de març vam organitzar, conjuntament amb l'Ajuntament d'Artesa i emmarcat dintre dels actes de la Setmana Cultural, una sortida esportiva cultural en què vàrem realitzar una marxa a peu (8 km) i una sortida en bicicleta (16 km) fins a La Fonteta de Grealó, on les dues marxes ens vam trobar per recuperar aquest racó tant emblemàtic als afores del nostre terme. Després de l'esforç de la marxa, vam poder gaudir d'un esmorzar a la brasa gentilera de l'Ajuntament i, mentre el temps ens ho va permetre, vam intentar desbrossar els voltants de la Fonteta per millorar-ne l'accés.

Aquest va ésser el primer pas de l'Associació esportiva SUPERBÉ Artesa de Lleida, i esperem que, amb l'ajuda de tots i totes, puguem fer-la créixer i tot gaudint de la pràctica de l'esport.

Us animem a posar-vos en contacte amb nosaltres mitjançant el facebook o bé per correu electrònic superbeartesadelleida@gmail.com

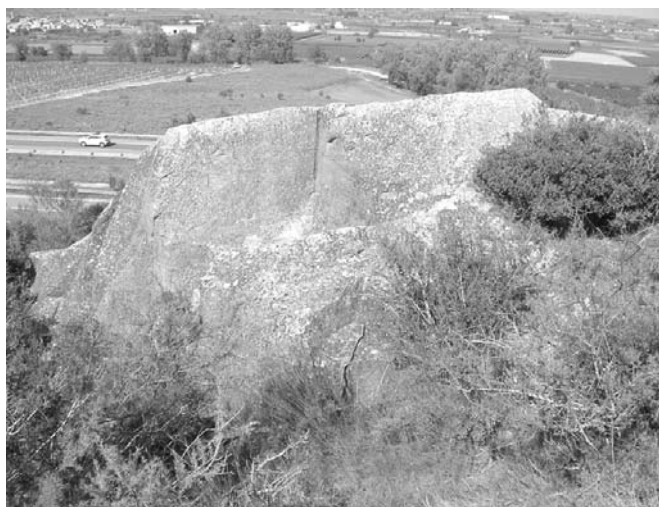

COSES DEL TERME (11) : LES PEDRERES

Adolf Costafreda

Les pedreres al terme d'Artesa estaven situades només a la part de secà. Al reg, encara que també hi ha aflorament important de roca arenisca o sorrenca (les dos paraules són correctes) com les *Roques de Castelló*, no són ni de bon tros, de tant bona qualitat com les del secà

El secà d'Artesa el qual forma part de l'altiplà garriguenc, la seua pedra és de moltíssima qualitat o almenys de tanta com la del despoblat (ara partida de Lleida) de l'Astó d'on, segons diuen, va sortir la majoria de pedra amb la qual es va bastir la Seu Vella de Lleida. l'Astó, que toca amb nostre terme pel costat de Ponent, hi havia (encara es poden veure) pedreres molt importants. Tot i que la pedra del nostre terme és de la mateixa qualitat que la de les pedreres de l'Astó, les nostres no són

Roques del Monjo - Empremta d'una barrina

La Planeta: roca a punt de ser trencada

comparables, per la grandària, amb aquelles, tot i així es van explotar per l'extracció de pedra ben bé fins als anys 1950.

Recordo bé quan -a mitjans dels anys quaranta- unes famílies de picapedrers d'origen andalús es van establir en la petita casa adossada a *cal Quelo* (avui tot és *cal Quelo*) a la qual s'hi entrava per la Travessera del Fossar Vell, prop de casa meua. En un començament eren molta gent; un matrimoni vell que era els pares o sogres (segons com es miri) dels altres dos matrimonis més joves. Un d'aquests matrimonis, al cap de poc temps se'n va anar a viure a Lleida. L'altre amb tres fills (el més petit era de la meua edat) hi va romandre ben bé fins l'any 1950. Aquesta gent que nosaltres anomenàvem "*castellans*" (*cal Castellans*) van venir a treballar a les pedreres d'Artesa segurament llogats per alguna empresa que necessitava pedra per alguna construcció. El Julian, el noi petit amb qui érem molt amics, cada dia, al mig dia, en sortir d'estudi, havia

Canal d'extracció de pedra

d'anar a la "cantera" a portar el dinar al seu pare i al seu germà, el qual també treballava de picapedrer, Quan va marxar aquesta gent, segurament que l'època de la pedra ja s'havia acabat al nostre terme, De picapedrers, a Artesa, sempre n'hi havia hagut. Els darrers a fer aquest feina van ser els germans Bonastra, els quals tothom coneixia com els *Macianets*. Els *Macianets* eren pagesos, paletes i picapedrers. Feien les cases de totxo o tàpia, però també de pedra seca, les cantoneres, els muntants de les portes o les escales de pedra picada també era obra seua. Amb pedra feien el que se'ls demanava, un rodet per l'era, una curra pel tros o un estellador per qualsevol ramal de rec. Els picapedrers buscaven les roques que afloraven a cel obert, però quan la pedra era de molt bona qualitat no dubtaven a despullar-la de la terra que hi havia a sobre fins on era possible. Només

l'abandonaven quan la feina de treure la terra de sobre era de massa alçada i l'esforç de treure-la era massa costós. A vegades un aflorament de roca s'allargava desenes de metres a poca profunditat, llavors l'anaven seguint fins a exhaurir-lo. D'aquesta manera deixaven unes cicatrius a la terra que encara es poden veure ara. Són el que els picapedrers en diuen canals d'extracció. Encara que per trencar la pedra alguns cops s'havia fet servir la dinamita, el més freqüent era trencar-la seguint els mètodes tradicionals o sigui: un cop la pedra estava neta de terra, feien una mena de petits canals (sempre mirant la distància del caient de la roca o la doblada que volien aconseguir amb el nou bloc) i els omplien amb fusta ben seca i el màxim de premuda i llavors hi posaven aigua. Quan la fusta s'amarava d'aigua es dilatava i, aquesta pressió, rebentava la roca just pel recte del petits canals.

Al terme podem veure, arreu del secà, pedreres abandonades ja exhaurides o abandonades per la dificultat de continuar la seua explotació, massa enfonsades dins la terra. Una d'aquestes pedreres encara es pot veure prop de la Bassa del Pla. Parcialment recoberta per deixalles ja que, durant anys s'hi van abocar les escombraries domèstiques del poble.

Una de les pedreres més importants del terme va ser la que hi havia a l'entorn de la *Roca la Guilla*. A més del que queda de la gran roca, es pot observar clarament els canals d'extracció que s'hi van practicar. La *Roca la Guilla* està situada prop del tossal de l'Ambrosi, al caient nord de la serra, prop del terme de Puigverd. Val la pena de conèixer-la.

Estat actual de la Roca la Guilla

DOMUS DOMINI BALCONS I BALCONADES

Miquel Carrera

En les cases velles dels nostres pobles és comuna la presència del balcó en la façana. No en conec l'origen, però suposo que hi han hagut principis d'higiene en la seva implantació; voldrien cambres, o peces ventilades amb possibilitat d'una porta oberta, que facilités, ja que hi són, els corrents d'aire.

I potser després criteris de moda, que també n'hi ha hagut en les construccions, feren que el balcó s'institucionalitzés. Allò que fou pensat com una porta practicable en la façana, esdevingué potser després un passadís exterior, un passadís per veure i per ser vist. Potser per això les cases importants tenien també balcons importants i imponents.

Quan passegem tranquil·lament, de descoberta, al mirar les cases antigues ens fixem en l'estat de la façana, admirem la pedra quan hi és, observem les formes, valorem potser la porta principal, i també guaitem al balcó.

I convindreu amb mi que alguna vegada us haureu extasiat amb alguna balconada tota de pedra, o us haureu meravellat amb la seva llargada, o haureu valorat el treball exquisit de la barana de ferro. Qui no ha sentit l'impuls de fotografiar balcons florits en pobles endreçats del nostre Pirineu? No us heu preguntat mai per la història que haurà viscut determinada balustrada?

Els balcons, doncs com la resta de la façana, són la part exterior, la part també d'aparença; i en les cases nobles o boniques, hi trobem també detalls bonics, interessants, dignes.

M'interessen també dels balcons, la possibilitat que donen de saber sobre els seus propietaris. Així hem sabut del seu poder econòmic o de la qualitat de la seva roba en penjar-hi domassos els dies de festa senyalada. Ara sabem la seva concidència amb la diada, quan hi pengen les banderes, i sabem també la ideologia del seus propietaris. Coneixem si són tradicionalistes quan hi veiem penjats els palmons i rams d'olivera. I podem endevinar els gustos florals dels qui hi viuen quan hi destaquen els geranis, les falgueres o els gessamins. Els hem vist també fent

crits contra una guerra que no enteníem ni volíem. Això parlant de balcons de poble. A la ciutat em meravellen les imatges que em duen a pensar en qui viu en aquell pis. Potser per necessitats d'espai als pisos, o per un caràcter més discret en els pobles, els balcons de ciutat estan normalment més ocupats. Hi veus gàbies d'ocells cantaires pels qui enyoren potser el camp. Hi trobes autèntics jardins verticals, aquesta novedosa tècnica jardineria que començà a les bigarrades parets de minúsculs balcons, paradís particular d'un amo botànic. I aquests balcons de ciutat són també l'espai auxiliar de cada vivenda, l'estenedor de la roba, el calaix dels malendregos, el pàrking de les bicicletes, les bombones de butà

de reserva, les antenes per captar el satèl·lit llunyà. Alguns cop passejant per carrers estrets propers a l'estació del tren de Lleida, he vist als balcons penjant i ventilant-se les mantes i catifes de tota una família, potser peces pel seu res, potser les peces d'abric d'aquest inhòspit hivern nostres; la imatge m'ha resultat sempre domèstica, i en certa mesura entendidora. Un balcó mostra qui hi viu, mostra també la història de la vivenda. No us entristeix la imatge d'un balcó amb la persiana trencada, els vidres de la porta bruts i amb senyals de cap activitat de fa dies? A la ciutat també, i alhora en noves construccions de poble, els balcons deixen pas ja a una terrassa coberta o un balcó enretirat, no sé com anomenar-ho. I llavors es perd una

mica l'encant de les façanes, si bé he d'admetre que els qui hi viuen guanyen en intimitat. Ja no sabrem quin pijama porta el veí que rega les plantes amb les primeres llums, ni el model de bata de la veïna que guarda la roba amb l'amenaça de tronada. I les vivendes tenen llavors una terrassa a cobert, discreta, normalment propera al menjador, on s'hi donen soparets a la fresca, lectures amb el sol de tarda, mentre poden mantindre, encara, aquest petit boci de natura en la seva llar.

D'una forma o altra, de ciutat o de poble, enretirats o oberts al carrer, confesso que m'encanten per l'exercici mental a que m'obliguen: qui hi viurà? com hi viuran? seran feliços?

QUAN FLORIEN LES MORERES

Felip Gallart

La bona gent em diu que ha estat un accident. Jo sé que no és així i m'ho he d'empassar. "Jo, en Llorenç Cervelló, filador de seda, juro en mà i poder del sr. Paer en cap de la ciutat de Lleida que filaré bé i lleialment la seva seda i que no hi posaré mescla alguna, ni faré cap engany i que no la lliuraré a ses amos, encara que siguin eclesiàstics, ni altres persones exemptes, abans que no sigui visurada pels visors de la ciutat, en pena de 10 lliures i que a la fi lliuraré al sant Hospital catorze sous de caritat".

Cada any, sens falta, a primers de juny, els filadors de seda es vestien de gala i anaven a la Paeria a fer aquest mateix jurament davant dels quatre paers de la ciutat. També ho feien els teixidors de lli, de cànem i de cotó, els tintorers, els blanquers, els terrissaires, els assonadors, els adroguers... tots els mestres que s'agrupaven en gremis havien d'assegurar el compliment d'unes normes que els lligaven a professió i a la ciutat. Estimava aquell ofici i tenia traça. Cinc generacions ho havien fet abans que jo a la mateixa ciutat de Lleida. La vida era dolça, llavors. Teníem una torre al Sot de Fontanet amb una

gran plantada de moreres, on conreàvem els cus d'on extrèiem una seda de primeríssima qualitat. A l'Agnès Pifarré la coneixia de ben petita. Era filla gran d'un mestre tintorer de seda de molta anomenada. Ens vam prometre un dia de maig, quan florien les moreres. L'any 1706 començava a exercir de mestre filador al mateix taller que teníem a casa, al carrer Montcada i em casava amb l'Agnès. Era jove i bonica, treballadora com cap altra n'he coneguda mai. Érem el complement perfecte, deien, i així ho

pensàvem també nosaltres i només desitjàvem estimar-nos i prosperar a força de treball i bona voluntat. Només vaig poder jurar un any com a mestre filador. El juny de 1707 la ciutat no estava per altres juraments que no fossin militars. I va esdevenir el pitjor: la ciutat fou presa a sang i foc per les tropes borbòniques. Els horrors que vam patir no es poden descriure amb paraules. Era capità d'una companyia de miquelets i diuen que em vaig distingir en la lluita. De què m'ha servit? Vaig veure morir els meus pares de set i de misèria i dos dels meus germans van caure rebentats defensant el

baluard del Carme, quan els francesos obrien bretxa i començaven l'assalt. Ens havíem equivocat de bàndol? Tant és el costat on siguis: malaurat el país que ha de jurar per la pàtria i per l'honor, perquè tard o d'hora esdevindrà un poble de botxins o de super-vivents. Nosaltres només érem pobres super-vivents d'un naufragi d'antigues llibertats. El Reial Segrest ens van confiscar tots els bens, també la torre de Fontanet i tots els camps annexos. Em van expulsar del gremi per la meva vinculació amb la Coronela i amb el rei Carles d'Austria. Era una runa completa, com la ciutat. La vella

Lectura del text durant la celebració del Tricentenari

catedral esdevenia presó, magatzem i caserna militar. L'Estudi General i la Paeria eren suprimits, les gramalles dels paers ara les vestien pobres ministrils i oficis subalterns. Els nous amos van omplir d'aigua una enorme bassa i van edificar ponts, passos llevadissos, glacis i fortificacions allà on hi havia hagut tot un barri de cases. La parròquia de Sant Pere de la Seu, la més noble de la ciutat, desapareixia completament. Sobre les restes del carrer on vivíem i on teníem les filadores van construir

un bastió que anomenaren la Llengua de Serp, com una gran amenaça de la ciutadella sobre la desolada ciutat de Lleida. Ens vam quedar sense casa i vam anar a parar a un nou barri que es va anomenar el Canyeret, situat al damunt de la plaça de sant Joan, on ens van permetre aixecar unes barraques miserables fetes de fang i de canyes. Encara podia haver estat pitjor: moltes famílies es van haver d'aixoplugar en coves, en estables, als replans dels cloquers de les esglésies, a les golfes o als albergs enrunats. Al juliol de 1708, nou mesos justos després de l'assalt, vam tenir un fill, li vam posar Jeroni, com el meu pare. Un noi amable i encantador. Quinze anys fent la viu viu, jo com a jornaler i l'Agnès servint a l'hostal dels Tres Reis. Pobra Agnès! La bona gent em diu que ha estat un accident. Jo sé que no és així. Ahir la van trobar surant a Butsenit: ofegada. No ho ha pogut suportar. L'odiava. Li repugnava el seu propi fill. Un soldat francès va abusar d'ella quan els francesos assaltaven la ciutat. Pèl-roig, alt i prim, el Jeroni era el seu viu retrat. Ella va saltar al riu des del portal de la barca. Cada vegada que se'l mirava veia el rostre del soldat francès, maleït

sigua, i revivia aquells terribles records. Aquest matí l'hem enterrada. El Jeroni és un bon noi, no en té cap culpa, de tot plegat i això ho feia encara més difícil. Hi ha cosa més terrible que no poder estimar la bondat i la innocència? Hi ha res pitjor que no poder estimar el teu propi fill? Ben poques moreres resten ja al Sot de Fontanet, els francesos les van talar per fer puntals i parapets per a les seves trinxeres. Era mestre filador de seda, cinc generacions de Cervelló ho havien estat abans, jo en sóc el darrer. Només resten alguns records d'aquells temps feliços. Agnès! Ens vam prometre un dia de maig, quan florien les moreres. Agnès! Agnès! Agnès!

NOTA:

Text llegit per l'escriptor dins dels actes corresponents a la recordança als herois i a les víctimes de la Guerra de Successió: 1702-1714, Guerra de Successió a les Terres de Lleida. Entre les Garrigues i el Segrià, celebrat a Artesa de Lleida el 29 de març de 2014.

CACA DE GOS ALS CARRERS

(L'ARTICLE QUE MAI NO HAURIA VOLGUT ESCRIURE)

Eulàlia Salà

A Artesa tenim des de fa un munt d'anys, una protectora d'animals. Aquesta protectora, assíduament, a través d'aquesta revista, publica articles per aconsellar Els propietaris d'animals la manera més idònia de tenir-ne cura i, ensems, del respecte per conservar net l'entorn en què aquest animals es mouen. El consell de no deixar aviats els seus gossos i la cura de recollir els seus excrements per no deixar brutS els lloc per un passen. Tot això s'ha deixat dit i repetit a les pàgines de LA FEMOSA.

Pels resultats dedueixo que poca gent llegeix aquests articleS o que no els importa gens el respecte a l'entorn ni a les persones que pateixen la seua deixadesa.

Visc en un carrer (travessera del Fossar Vell) on, segurament, hi passen més gossos que persones i potser per això es pensen que és un carrer "pepican" o com se'n digui públic. És un carrer que hi passen tota mena de gossos, petitS, no tan petits i alguns (pels presents que deixen) grossos o molt grossos.. Molt poques vegades els he vist i, quan els he vist, sempre van sols. No sé els seus propietaris els vigilem de lluny o no, el cas és que fan les seues necessitats allí on els dóna la gana.

Per dues vegades, en tornar a casa de nit, em vaig adonar que portava alguna cosa enganxada a la sabata de la qual no hi havia manera de desenganxar-

me'n. Era, ja us ho podeu pensar, merda de gos. Ja a casa, em vaig treure la sabata embrutada i, després de fregar-la i fregar-la inútilment (allò estava tant enganxat dins dels plets de la sola que no podia quedar net sense aigua i sabó) vaig pensar que el millor era deixar-la assecar, així que, sense pensar-m'ho dues vegades, la vaig deixar sobre un radiador. L'endemà sí que la vaig deixar neta. Tot això envoltat d'una pudor que marejava. La segona vegada no va ser tan aparatós, però sí, també, emprenyador. Jo que no tinc ni gat ni gos, ni peix ni canari per ser respectuós amb els animals, també voldria ser (i penso que ho sóc) respectuós amb la gent que els agrada tenir animals de companyia, però penso que, aquesta gent, per respecte a les altres persones, també haurien de tenir en compte les molèsties que els seus animals poden causar i, per això, sense que algú els ho demani expressament, portar sempre els animals lligats i recollir les deposicions. Voldria pensar que la majoria de persones que tenen gossos ja tenen en compte tot això que dic, però no seria de més que, si entre ells es coneixen, fessin una mica de pedagogia de tot això. Els carrers són per a tothom i tothom tenim el dret d'anar caminant sense haver de tenir cura d'esquivar allò que no volem xafar.

Xerrada de sensibilització de l'Alternativa a l'escola

RECORDANT EL FELIP

Jordi Oró

Aquestes ratlles les vaig escriure per a llegir-les en l'Assemblea d'Unió de Pagesos que es va celebrar a l'Espluga de Francolí el dia 9 de març d'enguany. Volia col·laborar, així, a l'homenatge que es va fer aquell dia a la memòria de Felip Domènech, l'enyorat amic. Aquell dia no ho vaig poder fer perquè l'emoció em va negar els ulls. M'agradaria, doncs, que LA FEMOSA les volgués publicués tal i com les vaig escriure:

RECORDANT EL FELIP

Sempre que es mor un familiar o un ser estimat, tinc el sentiment que no vaig fer prou coses per ell; potser no el vaig ajudar prou, potser havia d'haver anat més a visitar-lo etc.

Però amb la mort del Felip aquest sentiment se m'ha accentuat molt més, m'he sentit molt més trist. Em va saber molt greu, i no m'ho perdonaré mai, que el dia del seu enterrament no li vaig saber cantar una cançó de comiat, perquè vaig pensar que, aquell dia, no era el dia de cançons, ni de guitarres. Però quan vaig llegir al recordatori del Felip, a la meitat del funeral i vaig veure l'última frase de la cançó "Estimo la Vida", que tantes vegades havíem cantat junts al llarg de la nostra vida, em vaig adonar que m'havia equivocat, havia comès un error, però ja era massa tard per esmenar-lo.

Espero que la seva família em sabrà perdonar. Dit això, avui estic aquí per cantar-li, al Felip i a tots vosaltres, les cançons que facin falta.

L'amistat entre el Felip i jo sempre va estar per damunt de qualsevol discrepància o circumstància, que com és normal, en la vida també en tenim. Però ens estimàvem molt. No li podré pagar mai, les vegades que em va ajudar sense esperar res a canvi.

Tinc molts bons records del Felip de quan érem petits; quan sortíem de l'escola a la tarda, anàvem al costat de la pleta de cal Piga, on hi havia estris dels pagesos, arreus, cultivadors etc. i acompa-

nyàvem el ritme de les cançons trucant amb ferros. També recordo que ell tenia moltes joguines i com que jo no en tenia gaires, anava a jugar al seu carrer. Ell tenia de tot: un joc d'eines de paleta que sempre em deixava, un cavall de cartró molt gros que li vàrem fer malbé ficant-hi aigua a dins. Un arc i fletxes amb ventosa de compra, molt guapo que un dia li vaig prendre i quan es va descobrir em va tocar un bon estufat dels meus pares.

De la Beatlesmania que vàrem tenir quan érem adolescents, cantant les cançons dels nostres quatre fabulosos ídols de Liverpool, sobretot el "Tuist and shant, aquelles cançons ens feien tornar mig ximpls al Felip i a mi.

El conjunt "Els Tartanys" el vàrem fundar el 1968 i podria comptar centenars d'anècdotes i encara no acabaria. Una vegada, en una taverna del poble vell de Mequinensa, el primer diumenge de febrer de l'any 1970, hi havia uns nois tocant la guitarra i ens vàrem ficar amb ells, cantant jotes i el "Porompompero" de Manolo Escobar.

Aquell mateix diumenge, després de la gresca de la taverna, Els Tartanys vàrem anar a amenitzar el ball de tarda a la sala municipal de Mequinensa. Vàrem fer mitja secció, la segona part, la va fer un conjunt de músics vells del mateix poble. Quan nosaltres vàrem acabar el nostre sarau, un músic de la vella orquestra, es va atansar al Felip i li va dir, amb aquell accent de la Franja: Per estí han passat conjunts dolents, però com este cap. El

Felip i cap de nosaltres no vàrem oblidar mai aquesta frase sepulcral, la qual ens va fer reflexionar, per tornar a estudiar música i tocar els instruments més bé, buscar un bon cantant i un bon professor i tornar a tocar amb cara i ulls per anar pel món d'una manera correcta.

la idea de cantar en català i fer cançons de la pagesia per la llibertat, la democràcia i moltes coses més que encara recordo.

Per acabar aquest humil escrit, us vull donar les gràcies a tots per escoltar-me i deixar-me cantar aquí per vosaltres i pel Felip.

Fins sempre.

UN FINAL FELIÇ! EI! ESPEREM!

Fa mesos que venim informant de les gestions que fa la Plataforma animalista Terres de Lleida pel que fa a la posada en marxa de la Protectora Comarcal del Segrià o CAAC Segrià, però avui podem dir que ja és un fet.

Arribar fins aquí no ha estat fàcil. La bona organització de la Plataforma ha estat definitiva per aconseguir l'objectiu i els tres atributs: **unió, seny i coratge** han fet el fet.

Feia més de dos anys que s'havia construït el CAAC Segrià, però estava encallat per múltiples factors que ara seria prolix i avorrit esmentar; no cal dir que alguns d'aquests entrebancs eren d'índole política.

I és que dissortadament de vegades quan un partit diu blanc l'altre sembla que es vegi forçat a dir negre, cosa que a la ciutadania li costa d'entendre, ja que si un fet és positiu no s'hi haurien de posar traves. La representació dins de la plataforma de tots els grups polítics i també la unió, per primera vegada, de totes les protectores de les terres de Lleida, a part d'entitats animalistes com FAADA, CIPAC etc, ha propiciat que tothom prengués consciència de la necessitat de trobar una sortida exitosa. En total disset entitats hem empès el projecte que avalat per bons arguments ens han conduït a l'acceptació gairebé per unanimitat (35 dels 39 ajuntaments del Segrià) de la proposta econòmica que plantejava la Plataforma: un euro per habitant i any i 50 euros per animal acollit (en comptes dels 600 euros que es demanava abans).

Val a dir que les reunions amb els diferents ajuntaments sempre han estat molt cordials i amb

el consell comarcal, que s'havien iniciat amb certa dificultat, també ho han acabat sent, cosa que permetrà a tots obtenir els avantatges que la situació mereix: les alcaldies i el Consell Comarcal podran complir la llei de protecció dels animals i fer funcionar un centre que ha costat esforços i diners; i a les protectores tindran la seguretat d'un nou lloc per ubicar els animals abandonats i perduts per les poblacions de la comarca i des del qual es podran donar multitud de serveis tant a les mateixes protectores com a la ciutadania. Tot això ho explicarem en propers articles .

Des d'aquestes planes donem les gràcies a totes les entitats: protectores d'animals: Amics dels animals del Segrià, Protectora Lídia Argilès, Protectora de Tàrrega, Protectora de la Noguera, Proteger a los Inocentes, Salvamento i Difusión, Caac Segrià, Protectora d'Artesa de Lleida (Alternativa Ecologista) que han sabut deixar les diferències i treballar plegats per un objectiu comú. El mateix podem dir dels diferents grups polítics ERC, ICV-EU, PSC, CIU, entitats proteccionistes: Cipac, Faada, gossos Lleida. I molt especialment al Ricard Pons expresident del consell comarcal que sota el seu mandat es va construir la protectora comarcal i també l'actual alcalde d'Artesa el Pere Puiggros per tot l'interès que han mostrat de cara a la bona marxa i èxit final del projecte. Ara ens arriba a totes les entitats proteccionistes feina de la bona, però que serà de bon fer: conscienciar la ciutadania des de la Plataforma de la tinença responsable d'animals domèstics que va des de la dedicació i l'estimació a la higiene, també dels carrers per on passa el gosset i ho farem des de les escoles, concretament amb l'alumnat de sisè de primària. També la creació de grups locals de suport a l'alcaldia perquè els ajuntaments se sentin recolzats en la comesa de localitzar i situar a la protectora comarcal els animals abandonats o perduts a la seva població.

Bo és el que bé acaba. El passat ja és història i serveis per aprendre a millorar.

La moral dels pobles i de les persones es demostra segons el tracte que donen als seus animals F. Nietzsche.

DESIGUALTATS SÒLIDES PER UNA SOCIETAT LÍQUIDA

Elisenda Serrano i Munné, Filòloga catalana

Vivim immersos en una societat líquida, de relacions tèbies, on només sura l'individualisme, el consumisme, la desigualtat i la incertesa. Tanmateix, unes quantes idees prenen cos i solidifiquen la liquiditat. Els mitjans de comunicació, els polítics, els economistes -els nous gurus-, etc., ens bombardegen fredament i constant amb missatges que tenen com a finalitat acabar de condensar un determinat statu quo: "de la crisi ja no en sortirem com abans", "s'han acabat els llocs de treball per a tota la vida", "hem de fer el cor fort davant les retallades", "més val que pensem a fer-nos un pla de pensions", "hi ha un 10% d'individus que ja no són recuperables per al sistema", etc. En totes aquestes afirmacions hi ha l'eco d'un Gran Germà global que ens parla diàriament en la llengua del "sistema" i que vol que aprenguem i repetim de memòria el seu idioma sense adonar-nos-en. Tal com diria el sociòleg polonès Zygmunt Bauman (1920), mitjançant la repetició constant de determinats missatges, el dogma fomentat pel poder ens ha fet creure que el món és així perquè és tal com han de ser les coses per naturalesa i que ja no el podem canviar. No hi ha alternatives. Tony Judt (Londres, 1948-2010), un dels principals historiadors de la segona meitat del segle xx, ja ens va alertar que aquest llenguatge i pensament "economicista" no és inherent als humans i que "bona part del que avui sembla "natural" data dels anys vuitanta: l'obsessió amb la creació de riquesa, el culte a la privatització i al sector privat, les disparitats creixents entre rics i pobres. I, per damunt de tot, la retòrica que ho acompanya: admiració acrítica pels mercats sense restriccions, menyspreu pel sector públic, la il·lusió falsa del creixement infinit. No podem continuar vivint així". En el que va acabar sent el seu testament cívic, *El món no se'n surt. Un tractat sobre els malestars del present* (2010), Tony Judt qüestiona el credo neoliberal i prediu encertadament que la desigualtat econòmica serà un dels mals del segle xxi: "Com més ampli és el salt entre uns quants rics i l'alt nombre d'empobrits, pitjors són els problemes socials. I l'apreciació val tant per a països rics com pobres. Allò que importa de veritat no és com de ric és un país, sinó quanta desigualtat enregistra". Des de la lucidesa que a vegades dóna la imminència de la mort, Judt ens adverteix de la necessitat de repensar l'Estat tenint en compte el llegat de la socialdemocràcia i els guanys aconseguits en el segle xx (l'estat del benestar). Bé, el cas és que, després de la crisi econòmica, la qüestió de reinventar la política i les institucions és ara més vigent que mai.

D'acord amb el que defensa el premi Nobel d'Economia Joseph Stiglitz en *El preu de la desigualtat*. L'1% de la població té el que el 99% necessita (2012), Zygmunt Bauman refuta tots els falsos mites de l'imaginari col·lectiu i/o de la doxa de l'economia de lliure mercat en *La riquesa d'uns quants beneficia a tothom?* (2013), el seu breu tractat sobre la desigualtat humana. Un d'ells és l'existència necessària d'un nombre reduït de rics (l'elit financera, els suposats "creadors d'ocupació")

que concentrin els béns i el capital per tal que a la gran majoria de la població li arribin els beneficis del creixement econòmic (teoria del degoteig). La majoria dels beneficis, però, no s'inverteixen en l'economia real sinó que van a parar a l'economia financera, cosa que fa que no es tradueixin en llocs de treball. No és cert, conclou Bauman, que la persecució del benefici individual sigui el millor mecanisme per aconseguir el bé comú, que la riquesa d'uns quants ens beneficiï a tots.

Bauman demostra amb xifres que la desigualtat del món d'avui dia està a prop de convertir-se en el primer *perpetuum mobile* de la història, ja que els rics lluiten per afermar els seus privilegis ("salari estrella" per als alts executius, "indemnitzacions d'or", descomptes fiscals, etc.), mentre que el nombre de pobres creix cada cop més. A més, la desigualtat també augmenta al si dels països rics, de manera que la classe mitjana es degrada i es precaritza.

El sociòleg també es pregunta per què tolerem la desigualtat si aquesta és injusta i arriba a la conclusió que implícitament acceptem tota una sèrie de creences imposades que mai no arribem a qüestionar o verificar tot i que els seus puntals siguin poc sòlids i que fa que pensem que el món es regeix per la necessitat i no per un codi moral abstracte. Bauman sap desamagar la veritat rere les aparences i al llarg del llibre fa sortir a la llum i desmenteix les falsedats que ens volen fer passar com a òbvies: "1. El creixement econòmic és l'única via per afrontar els reptes i possiblement per resoldre tots els problemes que pugui generar l'existència humana; 2. Un consum que creixi constantment o, més concretament, una rotació cada vegada més accelerada de nous objectes de consum és, potser, l'única manera, o almenys la principal i la més efectiva, de satisfer el desig de felicitat dels humans [en d'altres paraules, el camí cap a la felicitat passa per les botigues]; 3. La desigualtat dels humans és natural, i adaptar les oportunitats de la vida humana al caràcter inevitable d'aquesta desigualtat ens beneficia a tots, mentre que intentar interferir en els seus preceptes ens perjudicarà a tots; 4. La rivalitat (amb les seves dues cares: l'ascens dels qui són respectables i l'exclusió i degradació dels indignes) és alhora una conclusió necessària i suficient per a la justícia social així com per a la reproducció de l'ordre social". Anem cap a un món cada cop més "desregulat", guiat per la "mà (suposadament) invisible" dels mercats i en el qual l'hiperconsumisme i les noves tecnologies han passat a ser la nova religió; adorem els gadgets, els mòbils i les aplicacions perquè satisfan dòcilment tots els nostres desitjos narcisistes. Els hipermercats i/o grans magatzems han passat a ser els nous temples de la comunitat i allà cremem, fonem uns diners líquids, efímers, que només tenen la consistència del plàstic, el de les targetes de crèdit.

Com podem aturar l'augment exponencial de la desigualtat entre generacions i entre països? Vivim en un món en xarxa, en què tots estem connectats els

uns amb els altres i, tot i amb això, ja no actuem com una única comunitat. En un món d'individus que es miren el melic, on estan de moda les autofotos o selfies, on tothom vol devorar noves experiències i penjar-les a Internet per embellir i donar cos a la seva identitat virtual, on hi ha gent que retransmet la seva vida a les xarxes socials en lloc de viure-la, crec que és difícil endegar un projecte col·lectiu. No obstant això, molta gent diria que no, que són aquestes mateixes xarxes les que van fer possible el 15-M, l'Occupy Wall Street i les anomenades "primaveres àrabs". Quina duració i consistència han tingut, però, aquests moviments? En un món de tants canvis, que va a tantes revolucions, només pot imposar-se una revolució que sigui permanent? Cal que fem la revolució i que després la tornem a fer, tal com proposa Teresa Forcadell?

Em vénen al cap els "indignats". Indignar o indignar-se és un verb que remet a l'estat del subjecte, que ens retorna el malestar en forma de pronom, però que no ens diu que actuem. Bé, en cas que ho fem, n'hi ha prou amb donar suport a una causa a través d'Internet, n'hi ha prou amb assistir a una manifestació o volem un compromís còmode, a mida? Penso que per poder començar a canviar l'estat de les coses hauríem de capgirar la nostra mentalitat i tornar a creure en els valors sòlids com el compromís a llarg termini, la cooperació amistosa, la confiança

o l'ajuda mútua sense esperar res a canvi. Segons l'índex Gini (el principal indicador de la desigualtat; com més baixa és la xifra, més igualitari és un país), Espanya és el segon país més desigual d'Europa, només superat per Letònia. Dades d'Intermón Oxfam també constaten el grau de desigualtat que hi ha a l'Estat espanyol. Està comprovat que la desigualtat afecta la salut democràtica, disminueix l'esperança de vida, provoca la fractura social i és la causa d'un munt de patologies. Si la desigualtat es manté és perquè hi ha una majoria que prefereix viure apoltronada en el confort de les mentides col·lectives que qüestionar l'estatu quo, sobretot si els sembla que les coses no els afecten directament. Amb tot, hi ha gent compromesa, i un moviment com la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) -una lluita que va començar a petita escala ara fa cinc anys- ens ha demostrat la força que tenim com a "societat civil" i ens ha fet veure que podem aturar fins i tot el poder financer, els bancs, si pensem en col·lectiu, si fem valer els valors. Penso que si decidim d'una vegada per totes que tenim dret a decidir i a decidir-ho tot, ningú no ens pot fer creure que és impossible desnonar del món i/o del nostre país una desigualtat que ens hipoteca el present i el futur.

Barcelona, març 2014
Àmbit Maria Corral

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

Solució pàgina 31

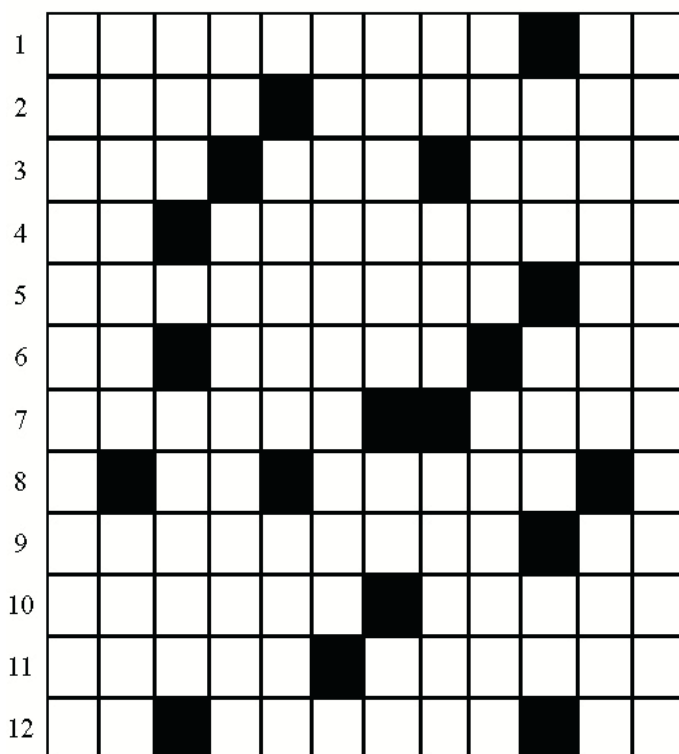
HORIZONTALS

1. Fruit del mandariner. Del verb ésser. **2.** Partícula diminuta. En mitologia, nimfa filla d'Oceà. **3.** Certa matèria tèxtil. Agrupació cultural local. Al revés, elevació, alturó. **4.** Nom de consonant. Llustri, brillant. **5.** Malaltia en que el malalt perd la consciència. Acció de fer servir una cosa. **6.** Consonants consecutives. Al revés, feina. Befana que acaba malament. **7.** Captivar, enamorar. Fossa, fossat. **8.** La primera. Preposició. Avivar, excitar. Cent. **9.** Desembrollo, desembolico. Nota musical antiga. **10.** Pregaria, resaria. Faig servir el nas. **11.** Al revés, estirar, disparar. Que ven o treballa la llana. **12.** Contracció. Debanar, cabdellar. Denota dolor.

VERTICALS

1. Gastadora, dilapidadora. **2.** Al revés, certa gramínia parenta del blat. Lloc d'eres. **3.** Per exemple, el de la mare. Vocal prima. Guardar, situar. **4.** Xifres romanes. Obrador del llauner. **5.** Vocal. Respiri, bategui. Oposició als dies. **6.** Cobrarà, recobrarà. Fòsfor. **7.** Sana, indemne. Nom de consonant. Pronom de tercera persona. **8.** Neó. Document parent del DNI. En femení, tòtem, fetitxe. **9.** Abaixa, inclina. Roldorar, bosc de roldors. **10.** Al revés, dret, rígid. Parròquia del bevedor. En quin loc. **11.** Certes cuques. Cert nitrogen de l'orina. **12.** Que satisfà, que agrada.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

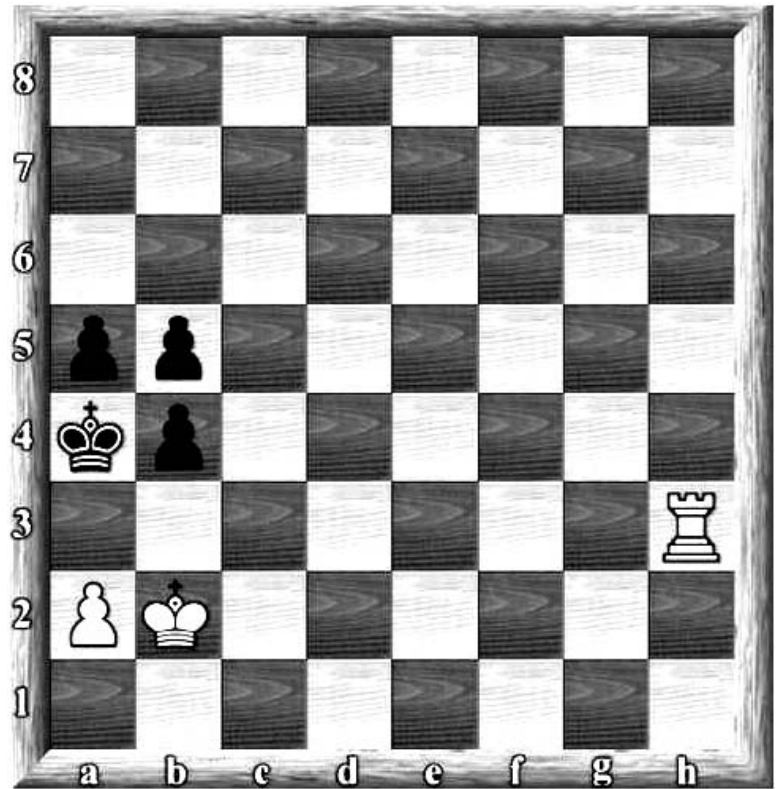
ENTRETENIMENTS

Solucions a la pàgina 31

PROBLEMA D'ESCACS

Albert Batiste

En aquesta situació les blanques tenen la possibilitat de guanyar amb 4 jugades. Troba la combinació guanyadora. Juguen blanques i guanyen

SOPA DE LLETRES

M. A Navarro i Lluís Gil

Busqueu els noms de 10 noms de capitals de comarca

O	B	M	I	U	K	R	O	P	S
H	E	A	J	Q	E	U	C	R	E
U	R	T	A	U	Q	I	E	I	L
T	G	A	S	E	W	L	U	G	O
D	A	R	E	W	L	I	T	U	Y
E	P	O	D	O	U	O	H	A	N
K	U	E	N	I	L	S	I	L	A
U	Z	A	A	O	E	U	T	A	B
I	R	U	G	Z	S	O	E	D	I
G	O	T	A	S	E	R	N	A	M

SUDOKU

	9	6			7			
				4			1	2
				6			5	
					2	4		1
		7			9			
	6	1				9	3	
6	1	5	4					
4			8					
			1				2	4

HO HEM LLEGIT A....

Segre, 22 de gener de 2014

LA CARTA DEL DIA

A la dona d'un amic, Felip Doménech

SR. DIRECTOR:

Temps difícils, temps de tristor, temps de records.

Records perdurables, inesborrables, records presents.

Tu, com molta gent d'arreu, ja no ho tens tot; com d'altres, tens la pregunta i no la resposta. Et diuen que és llei de vida; quina llei tan curta, quina llei sense dret a rèplica, tan sols et queda el dret de picar de peus.

Quan el tenies era fora: reunions, viatges, manifestacions... a temps complet dedicat a algú.

Tu, com moltes dones, has comprès, has callat i sempre has esperat la tornada de l'home, ficat a la cooperativa, als moviments del poble, a l'Unió de Pagesos. Integrat en tot allò que es diu senzillesa i tolerància.

Quan eren fora de casa, a l'arribar, vosaltres, les dones, éreu el seu primer objectiu. Carme, ja el tenies a casa, ja podies dormir. Ell era feliç, tu eres feliç amb l'home que mai oblidaràs. El reconeixement de tots

aquells que vam tenir l'orgull de conèixer-lo i de no ser tan sols coneguts, sinó, i per damunt de tot, amics.

és molt difícil, gairebé impossible, donar consol, però quan un ha passat pel que estàs passant, el refugi de la família és del tot necessari. La comprensió és del tot compartida, la solidaritat és obligada i l'estima es fa més gran. Tan sols pots viure de records que et fan més fort pensant amb els que puguen al teu costat; per ells has de lluitar.

Moltes dones i famílies esperen el soroll de la porta de casa seva, que l'obri algú que fa quelcom pels altres desinteressadament, i hem de lluitar perquè aquesta porta no es tanqui mai.

A tu i a totes les dones i famílies de la gent de la Unió de Pagesos que algun dia van sortir de casa per defensar el que avui molts tenen.

Humilment, vull dedicar aquestes paraules a la Carme, dona del Felip Doménech i Costafreda. Del teu amic, que no t'oblida.

MANE ESCOLARI PUJOLAR

Segre, 10 d'abril de 2014

INSTAL·LACIONS

Artesa de Lleida reforma les piscines

| ARTESA DE LLEIDA | L'ajuntament d'Artesa de Lleida ha aprovat inicialment la memòria valorada per a la reforma de les piscines municipals, una actuació que suposarà una inversió de prop de 50.000 euros. El projecte ha estat en informació pública durant un mes i l'objectiu és abordar-ne la millora com més aviat millor.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament 973 167 162
 Assistent social: dimecres alterns..... 973 167 315
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9h
 Farmàcia..... 973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Jaume Armengol..... 626 869 516

V3 Hospital Veterinari:..... 639 367 888
 Metge..... 973 167 291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius
 tot el dia ..... 973 142 029 / 973 142 033
 Museu: 973 167 162
 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

M O T S E N C R E U A T S

HORIZONTALS

1. Mandarina. És. 2. Àtom. Electra. 3. Lli. ACL. Turó.
 4. Ve. Lluentegi. 5. Epilèpsia. Us. 6. RS. Faena. Bef.
 7. Seduir. Rasa. 8. A. En. Atiar. C. 9. Desenredo. Ut.
 10. Oraria. Oloro. 11. Tirar. Llaner. 12. Al. Aspiar. Al.

VERTICALS

1. Malversadora. 2. Espelta. Eral. 3. Noi. I. Desar. 4. DM.
 Llauneria. 5. A. Aleni. Nits. 6. Recuperarà. P. 7. Il·lesa.
 Te. Li. 8. Ne. NIF. Ídola. 9. Acota. Raolar. 10. Ert. Bar.
 On. 11. Erugues. Urea. 12. Satisfactori.

ESCACS

1. Rb1,b3 2. Th4+,b4 3. Th5, Ra3 4. Txa5++

S U D O K U

1	9	6	2	5	7	3	4	8
7	5	3	9	4	8	6	1	2
8	2	4	3	6	1	7	5	9
5	8	9	6	3	2	4	7	1
3	4	7	5	1	9	2	8	6
2	6	1	7	8	4	9	3	5
6	1	5	4	2	3	8	9	7
4	7	2	8	9	5	1	6	3
9	3	8	1	7	6	5	2	4

SOPA DE LLETRES

BERGA, MATARÓ, GANDESA, MANRESA,
 GRANOLLERS, IGUALADA, BANYOLES, VIC, REUS,
 OLOT

E N I G M A

Sabeu on és aquest escut?

Solució a l'enigma del mes passat: És la cara del dimoni de l'escultura de Sant Miquel, situada a sobre de la porta de l'església.

CANTATA DE LA VACA FLORINDA

SANT JORDI 2014

SORTIDA A LA FONTETA DE GREALÓ DE L'ASSOCIACIÓ SUPERBÉ

IMATGES D'ACTUALITAT

TALLER DE CUINA

TALLER DE TITELLES

MERCAT MEDIEVAL

PUNTAIRES D'ARTESA DE LLEIDA

S
E
T
M
A
N
A

C
U
L
T
U
R
A
L